

Sammanfattning

Fråga bl.a. om tjänstgöringshinder förelegat för en deltidsanställd brandman som genomgått utredning med anledning av misstanke om hjärtfel.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2004-02-04
StockholmDom nr 7/04
Mål nr A 229/02**KÄRANDE OCH GENSVARANDE**

Ljusdals kommun, 827 80 LJUSDAL

Ombud: arbetsrättsjuristen Johanna Read Hilmarsdottir,
Svenska Kommunförbundet, 118 82 STOCKHOLM**SVARANDE OCH GENKÄRANDE**

Brandmännens Riksförbund, Box 53, 121 21 JOHANNESHOV

Ombud: ombudsmannen Ulf Hägglund, Brandmännens Riksförbund,
adress som ovan**SAKEN**

Rätt till ersättning för beredskapstjänst m.m.

BAKGRUND

Mellan Ljusdals kommun (kommunen) och Brandmännens Riksförbund (förbundet) gäller kollektivavtalet "Bestämmelser för deltidsanställda (arvodesanställda) brandförmän och brandmän, BMD 01". Deltidsbrandförmannen Ö.E. är medlem i förbundet.

Kommunens utryckningsstyrkor består endast av deltidsanställd brandpersonal. Deltidsbrandmännen och deltidsbrandförmännen har beredskap var tredje vecka. Under beredskapen gäller viss anspänningstid, dvs. den tid det får ta för en brandman att från det att larmet går inställa sig på stationen och vara beredd att göra en utryckning. Deltidsbrandmannen skall därutöver delta i övning vanligtvis två kvällar under en beredskapsvecka.

Det mellan parterna gällande kollektivavtalet, BMD 01, innehåller bl.a. följande bestämmelser.

2. Ersättningar**§ 6 Allmänna bestämmelser**

Brandman är skyldig enligt detta avtal

att fullgöra samtliga arbetsuppgifter som ligger inom räddningstjänstens kompetensområde samt i övrigt fullgöra de arbetsuppgifter som stadgas i räddningstjänstplanen och instruktion för räddningsstyrkan eller som i enlighet härmed av brandbefäl anvisas.

att till räddningschefen eller dennes ställföreträdare omedelbart göra anmälan, när tjänstgöringshinder på grund av sjukdom eller annat förhållande uppstått, samt när brandmannen åter kan träda i tjänstgöring.

I samma avsnitt, §§ 7 – 9, finns bestämmelser om ersättning för beredskaps- och räddningstjänst samt för bl.a. övning och materielvård.

I en brandmans arbetsuppgifter ingår bl.a. att utföra s.k. rök- och kemdykning. Arbetarskyddsstyrelsen har i kungörelse med föreskrifter om rök- och kemdykning samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna, AFS 1995:1, meddelat föreskrifter för den som skall rök- och kemdyka. Den som rök- och kemdyker skall enligt dessa föreskrifter vara fullt frisk och ha god fysisk arbetsförmåga. Arbetsgivaren skall föranstalta om läkarundersökningar och tester av den fysiska arbetsförmågan.

Vid Ljusdals kommuns räddningstjänst gäller vidare vissa lokalt beslutade bestämmelser om krav på hälsa och fysik för personal i deltidstyrkan. Bestämmelserna finns dokumenterade i en handling benämnd ”Normer och rutiner vid Ljusdals kommuns räddningstjänst”, och har beslutats efter samråd med berörda fackliga organisationer, bl.a. förbundet. De anges ha till syfte att minimera riskerna för brandpersonalen samt att säkerställa en hög kvalitet vid insats. Under den inledande punkten anges bl.a. att personal som ingår i deltidstyrka skall uppfylla allmänna hälsokrav enligt avtal med företagshälsan, uppfylla aktuell AFS angående rökdykning samt interna tester enligt fastslagen norm. Vidare finns bestämmelser om hur arbetsgivaren skall behandla en brandman som inte klarar föreskrivna tester. Den som inte klarar föreskrivna tester skall, om inte medicinska skäl ger anledning till sjukskrivning, beredas möjlighet att genomgå förnyade tester inom två månader. Under denna tid får brandmannen inte ingå i beredskapsstyrkan. Arbetsgivaren skall vidare i sådana fall, eventuellt tillsammans med Ljusdalshälsan, vara behjälplig med träningsprogram och annat stöd om så önskas. Brandman som godkänns vid test återgår i beredskap, och för den som inte godkänns görs försök med omplacering.

Ö.E. anställdes i kommunen som deltidbrandman den 1 oktober 1985 och blev, efter utbildning, deltidbrandförman den 12 oktober 1998. Under den i målet aktuella tiden innehade Ö.E. deltidanställningen som brandförman vid sidan av en heltidsanställning som resande försäljare vid en järnhandel.

Ö.E. genomgick den 21 mars 2001 en läkarundersökning enligt AFS 1995:1 vid LjusdalsHälsan AB. Undersökningen utfördes av företagsläkaren T.N. och omfattade bl.a. arbetsprover med EKG-undersökning. EKG-undersökningen avbröts med anledning av att det framkom misstanke om myocardiemi, dvs. ett syrebristtillstånd i hjärtmuskulaturen vid ansträngning. Ö.E. remitterades vidare för fortsatt utredning. Efter fyra månader genomfördes en ny EKG-undersökning vid Hudiksvalls sjukhus med samma resultat som den tidigare. Ö.E. genomgick därefter två skiktröntgen, en med och en utan arbetsbelastning, vid Gävle sjukhus. Ytterligare provtagning samt buk- och lungröntgen skedde vid Hudiksvalls sjukhus på grund av att Ö.E. hade förhöjt blodtryck och avvikande blod- och levervärden. En hjärtspecialist konstaterade den 15 maj 2002 att Ö.E. inte hade något hjärtfel. Han hade däremot en konstig hjärtrytm vid ansträngning,

vilket dock var ofarligt. Ö.E. genomförde den 23 september 2002 ett arbets-EKG utan anmärkning.

Ö.E. sade upp sin anställning som deltidbrandförman med sista anställningsdag den 25 september 2002.

Under tiden den 21 mars 2001 – den 25 september 2002 fullgjorde inte Ö.E. beredskapstjänst, dvs. under perioden från det att kommunen fått kännedom om den avbrutna EKG-undersökningen till dess att Ö.E. lämnade sin anställning. Enligt förbundet var Ö.E. under denna period avstängd utan grund och han borde ha erhållit ersättning som om han hade varit i tjänst.

Efter tvisteförhandlingar mellan kommunen och förbundet, vid vilka parterna inte kunnat enas, hävdade förbundet tolkningsföreträdare enligt 35 § medbestämmandelagen (MBL). Kommunen har därefter väckt talan mot förbundet vid Arbetsdomstolen och förbundet har inkommit med ansökan om genstämning på kommunen.

YRKANDEN M.M.

Kommunen har yrkat att Arbetsdomstolen fastställer att deltidbrandförmannen Ö.E. för perioden april 2001 – den 25 september 2002 inte är berättigad till de ersättningar, som enligt kollektivavtalet BMD 01 utgår till en deltidbrandförman som är i tjänst, eftersom tjänstgöringshinder förelåg från april 2001 till dess Ö.E. slutade sin anställning i Ljusdals kommun på grund av egen uppsägning.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte förelåg tjänstgöringshinder för Ö.E. har kommunen yrkat att Arbetsdomstolen fastställer att Ö.E. trots att tjänstgöringshinder inte förelåg likväl inte är berättigad till ersättningarna eftersom han inte har fullgjort beredskaps- eller räddningstjänst.

Förbundet har yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta kommunen att

dels till Ö.E. utge ekonomiskt skadestånd med *i första hand* 114 747 kr 50 öre, motsvarande de ersättningar han skulle ha varit berättigad till om han varit i tjänst under perioden april 2001 – den 25 september 2002, och *i andra hand* 22 767 kr, motsvarande de ersättningar han skulle ha haft om han varit i tjänst den 16 maj 2002 – den 25 september 2002. Vidare yrkas ränta på båda beloppen enligt 6 § räntelagen från den 13 november 2003 till dess betalning sker,

dels till förbundet utge allmänt skadestånd med 50 000 kr.

Parterna har bestritt varandras yrkanden. Kommunen har inte vitsordat några belopp som skäligen i och för sig, men vitsordat de belopp på vilka beräkningen av det ekonomiska skadeståndet grundar sig. Ränteberäkningarna har vitsordats som skäligen i och för sig.

Kommunen har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Kommunen

En anställning som deltidsbrandman innebär att arbetstagaren har en anställning av beredskapskaraktär. För en deltidsbrandman gäller bl.a. följande. Brandmannen åtar sig att under vissa veckor enligt fastställd lista, s.k. beredskapslista, infinna sig till tjänstgöring inom en viss tid när ett larm går. I normala fall har brandmannen beredskap i hemmet var tredje vecka med fem minuters anspänningstid, dvs. den tid det högst får ta för brandmannen att infinna sig på brandstationen när ett larm går. Brandmannen skall även inställa sig för övningar enligt fastställd lista, vilket i regel innebär övning vid två tillfällen under beredskapsveckan. Kommunen garanterar inte arbete under något bestämt antal timmar under anställningen, och brandmannen har ofta en annan arbetsgivare som huvudarbetsgivare. Vid en anställning av traditionellt slag är arbetstagaren skyldig att infinna sig på arbetsplatsen om han inte har giltig frånvaro och om arbetstagaren uteblir utan giltig anledning betraktas detta som olovlig frånvaro. En deltidsanställd brandman däremot har ingen närvaroplikt annat än vid de tillfällen han skall delta i utryckning eller övning. Med tjänstgöringshinder enligt § 6 i kollektivavtalet BMD 01 menas alla hinder som innebär att brandmannen inte kan uppfylla sina åtaganden enligt anställningsavtalet, nämligen att från det att ett larm går infinna sig på brandstationen inom angiven anspänningstid. Tjänstgöringshinder kan vara både tillfälligt och långvarigt. Det finns ingen yttre gräns i avtalet som anger hur länge en brandman kan ha tjänstgöringshinder.

Villkoren för att brandmannen skall få ersättning för beredskap och övrig ersättning som kan utgå enligt avtalet i samband med beredskaps- och räddningstjänst är att brandmannen är uttagen till beredskapstjänst samt att beredskaps- och räddningstjänst fullgörs.

I Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om rök- och kemdykning, AFS 1995:1, finns bestämmelser som skall tillämpas på arbetet som brandman. Kommunen har även slutit en lokal överenskommelse med de fackliga organisationerna benämnd "Normer och rutiner vid Ljusdals kommuns räddningstjänst".

Ö.E. fick avbryta den hälsoundersökning han genomgick den 21 mars 2001. Han anmälde i samband därmed till kommunen att tjänstgöringshinder förelåg och sjukskrev sig. Ö.E. erhöll sedvanlig sjuklön från kommunen. Utredningen av Ö.E:s misstänkta hjärtfel pågick till den 23 september 2002, då han genomförde ett arbets-EKG utan anmärkning. Den 24 september 2002 ringde räddningschefen S.O. till Ö.E. för att efterhöra hur testet hade avlöpt och fick reda på att Ö.E. hade blivit godkänd samt att det inte längre fanns något hinder för Ö.E. att återgå i tjänst. S.O. beordrade Ö.E. tillbaka till arbetet, men Ö.E. valde att säga upp sin anställning. Sista anställningsdag blev den 25 september 2002.

En arbetsgivare är enligt lag skyldig att bedriva verksamhet för rehabilitering av arbetstagare. Det var inte möjligt i det nu aktuella fallet. Ö.E. var inte utredd av sjukvården och det fanns ingen diagnos. För att kunna påbörja en arbetsrelaterad rehabilitering och vidta adekvata åtgärder för den typ av sjukdom som Ö.E. misstänktes lida av är det nödvändigt att sjukdomen först konstateras. Ö.E. sade upp sin anställning i direkt anslutning till att han var medicinskt färdigutredd. Kommunen har därför inte haft någon skyldighet att rehabilitera Ö.E. och har inte brustit i sitt rehabiliteringsansvar.

Kommunen har som grund för sina yrkanden anfört följande. Parterna är eniga om att en brandman enligt det mellan parterna gällande kollektivavtalet är skyldig att omedelbart anmäla när tjänstgöringshinder på grund av sjukdom eller annat förhållande uppstår och när brandmannen åter kan träda i tjänst. Ersättning enligt kollektivavtalet utgår endast för fullgjord beredskaps- och räddningstjänst. Vid den årliga hälsoundersökningen i mars 2001 framkom misstanke om att Ö.E. led av ett mycket allvarligt hjärtfel. Ö.E. var av medicinska skäl förhindrad att dels rök- och kemdyka, dels utföra fysiskt ansträngande arbetsuppgifter. Ö.E. har i direkt anslutning till den avbrutna hälsoundersökningen anmält eller i vart fall uttryckt sig eller uppträtt på sådant sätt att kommunen uppfattat att tjänstgöringshinder förelegat. Ö.E:s anmälan utgjorde ett sådant tjänstgöringshinder som avses i kollektivavtalet. Ö.E. har inte under tiden han utretts av sjukvården vid något tillfälle anmält att tjänstgöringshindret upphört eller undanröjts. Ö.E. har, efter det att han den 23 september 2002 utfört ett arbets-EKG utan anmärkning och därvid fått klartecken att åter börja arbeta i beredskapstjänst, underlåtit att anmäla att tjänstgöringshindret upphört. Det sistnämnda är i sig ett brott mot kollektivavtalet. Det skall således inte utgå någon ersättning till Ö.E. Om Arbetsdomstolen skulle finna att det inte förelåg något tjänstgöringshinder för Ö.E. under någon av de båda i målet aktuella perioderna, nämligen dels april 2001 – maj 2002, dels maj 2002 – den 25 september 2002, är kommunens inställning följande. Ö.E. har underlåtit att anmäla att han inte har haft eller inte längre har haft tjänstgöringshinder och således kunnat återvända till tjänstgöring. Ö.E. har inte fullgjort någon beredskaps- eller räddningstjänst och han har inte, såvitt kommunen uppfattat situationen, på annat sätt stått till kommunens förfogande under någon av de båda aktuella perioderna. Någon ersättning skall därför inte utgå.

Förbundet

Ö.E. hade inte före den 21 mars 2001 några problem med att klara föreskrivna tester av den fysiska arbetsförmågan och han kände sig fullständigt frisk vid undersökningstillfället den nyss nämnda dagen. När testet hade avbrutits berättade företagsläkaren T.N. för honom att han misstänkte att Ö.E. hade syrebrist i hjärtat och att han ville göra en fortsatt utredning. Läkaren påstod inte att det misstänkta felet var farligt och Ö.E. blev inte orolig. Att det misstänkta hjärtfelet inte antogs vara särskilt farligt ur medicinsk synpunkt visar även tidsutdräkten vad gäller den fortsatta utredningen. Ö.E. kunde fortsätta att arbeta i sin huvudanställning. Han skulle däremot avhålla sig från fysiskt ansträngande arbete och han fick inte

rök- och kemdyka. Han fick inga restriktioner om hur han skulle leva privat och avråddes inte från psykiskt ansträngande aktiviteter.

Ö.E. kände till kommunens praxis att en deltidsbrandman som inte godkänts för rök- och kemdykning inte får ha beredskap. Han blev därför varken förvånad eller överraskad av räddningschefen S.O:s besked om att han inte kunde ha beredskap – ett besked som han fick när han den 21 mars 2001 meddelade kommunen att testet hade avbrutits. Ö.E. gjorde ingen sjuknämnan. Om kommunen uppfattade det som att Ö.E. sjukskrev sig hade det ankommit på kommunen att omgående företa en rehabiliteringsutredning för att så snart som möjligt försöka få Ö.E. i arbete igen. Kommunen borde ha tagit kontakt med Ö.E., företagsläkaren och det lokala facket, vilket inte skedde. Den enda anledningen till att kommunen avstängde Ö.E. från arbete som deltidsbrandförman var att han inte fick fullgöra det test som krävs enligt AFS 1995:1 för rök- och kemdykning. Det har ålegat kommunen att ta kontakt med och förhandla med den lokala fackliga organisationen innan beslutet om avstängning fattades.

I maj 2002 konstaterade läkare att Ö.E. inte led av det misstänkta hjärtfelet, ett besked som Ö.E. vidarebefordrade till kommunen. Det fastslogs att det från och med den 15 maj 2002 inte fanns några medicinska hinder för Ö.E. att utföra rök- och kemdykning eller annat fysiskt ansträngande arbete. Det har således från och med den dagen inte funnits några hinder för Ö.E. att arbeta som brandman. Ö.E. fick trots detta inte återgå i tjänstgöring eftersom kommunens policy innebär att han först måste genomgå och klara föreskrivna tester för rök- och kemdykning. Det tog lång tid innan Ö.E. fick utföra testet, vilket dock inte berodde på honom.

Kommunen har i egenskap av arbetsgivare ett rehabiliteringsansvar. Det fanns dock inget behov av att rehabilitera Ö.E. eftersom han var anställd som brandförman och därmed hade arbetsuppgifter som varken krävde rök- och kemdykning eller innebar fysiskt ansträngande arbete. Räddningsstyrkorna i kommunen bestod vid de i målet aktuella tidpunkterna av en deltidsbrandförman och sju deltidsbrandmän. En förman leder gruppen så att sysslorna utförs på bästa möjliga sätt och förmannen måste ha överblick över vad som händer på skadeplatsen. Det innebär, framför allt när styrkorna är så stora som i det förevarande fallet, att förmannen inte arbetar aktivt på det sättet att han utför fysiskt ansträngande arbete. Det finns även arbetsuppgifter som brandmän utför som inte är fysiskt ansträngande, t.ex. att dirigera trafik, ta hand om skadade och chockade, agera chaufför, sköta vattenförsörjning (pumpskötare), ordna med fläkt eller ventilation, föra rökdykarprotokoll, tillse säkerheten på skadeplatsen, ansvara för uppsamlingsplats vid olycka, hjälpa polis och ambulans med registrering samt vara räddningsledaren behjälplig. Vissa av dessa arbetsuppgifter är formellt sett inte räddningstjänstuppdrag, men utförs likväl, i vart fall inledningsvis, av brandmän. Som nyss nämnts är rökdykning inte en förmans arbetsuppgift och förmannen rökdyker över huvud taget inte. Det minsta antal personer som krävs vid rökdykning är en förman och fyra brandmän, och två av brandmännen utför själva rökdykningen. Det borde därför inte innebära några problem med att ha en organisation i vilken endast en person inte kan

rökdyka. Det ligger i förmansrollen att se till att en brandman tilldelas arbetsuppgifter som denne kan utföra. Ö.E. hade således kunnat fortsätta att ha beredskap under den tid han blev utredd för det misstänkta hjärtfelet.

Den lokala policy som finns nedtecknad i handlingen ”Normer och rutiner vid Ljusdals kommuns räddningstjänst” utgör inget avtal, utan är ett beslut som kommunen har fattat efter samråd med de fackliga organisationerna. Det är inte rimligt att en deltidsbrandman blir avstängd och att det anses föreligga tjänstgöringshinder enbart på grund av att brandmannen inte får rök- och kemdyka. Kommunens policy leder till ett obilligt resultat, eftersom deltidsbrandmannen på grund av policyn helt kan gå miste om sin inkomst från deltidsanställningen. En arbetsgivare har ett rehabiliteringsansvar gentemot en arbetstagare och skall försöka få den anställde i arbete, eventuellt efter förändring av arbetsuppgifterna, så snart som möjligt. Det fysiska krav som kommunen i sin policy uppställer på samtliga brandmän innebär att reglerna om arbetsgivarens rehabiliteringsansvar ställs helt åt sidan.

Den kontakt som förevarit mellan kommunen och Ö.E. under tiden som det misstänkta hjärtfelet utretts har skett på Ö.E:s initiativ. Han har till kommunen rapporterat resultaten av den fortsatta utredningen. Någon organiserad kontakt har inte förekommit och kommunen har inte vidtagit några åtgärder för att utröna vad misstanken gällt. Kommunen har inte heller kontaktat den fackliga organisationen.

För att en person skall ha rätt till ersättning enligt kollektivavtalet BMD 01 krävs det att något slags arbete har utförts. Den enda anledningen till att Ö.E. inte har fullgjort beredskap under den i målet aktuella tiden är att han inte fick slutföra sitt test den 21 mars 2001 och att kommunen därmed ansåg att tjänstgöringshinder automatiskt förelåg och avstängde Ö.E. från tjänstgöring. Kollektivavtalet BMD 01 innehåller inga bestämmelser som reglerar när en deltidsbrandman kan eller inte kan fullgöra beredskapstjänst. Det enda som regleras i det avtalet är att arbetsgivaren skall tillse att en arbetstagare som inte klarar föreskrivna tester skall få träna och erhålla ersättning för detta.

Förbundet åberopar som grund för sin talan följande. Det har inte förelegat tjänstgöringshinder för Ö.E. och Ö.E. har inte heller anmält att tjänstgöringshinder förelegat. Kommunen har felaktigt avstängt Ö.E. från tjänstgöring. Ö.E. har därför rätt till skadestånd motsvarande de ersättningar som han skulle ha varit berättigad till om kommunen inte felaktigt hade avstängt honom från beredskapstjänstgöring under tiden från och med april 2001 till dess att anställningen upphörde den 25 september 2002. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att tjänstgöringshinder har förelegat under utredningstiden och att kommunen har haft rätt att försätta Ö.E. ur tjänstgöring utan att utge någon ersättning har han i vart fall rätt till ekonomiskt skadestånd motsvarande de ersättningar som han skulle ha varit berättigad till om han hade varit i tjänst under tiden från och med den 16 maj 2002 till dess att anställningen upphört den 25 september 2002. Den 15 maj 2002 har det nämligen konstaterats att Ö.E. inte hade någon medicinsk åkomma som innebar att han inte fick rök- och kemdyka.

Kommunen har, utan att dessförinnan ha förhandlat med den fackliga organisationen, den 21 mars 2002 avstängt Ö.E. från tjänstgöring som deltidbrandförman. Kommunen skall därför förpliktas att till förbundet utge allmänt skadestånd för brott mot den primära förhandlingsskyldigheten i 11 § MBL.

Kommunen

Kommunen har inte fattat något beslut om avstängning och har inte heller avstängt Ö.E. från tjänstgöring. Det har därför inte förelegat någon förhandlingsskyldighet för kommunen och kommunen har inte gjort sig skyldig till brott mot 11 § MBL.

Beträffande yrkandena om ekonomiskt skadestånd vill kommunen till vad som tidigare anförts om Ö.E:s rätt till ersättning tillägga följande. Även om Arbetsdomstolen skulle finna att Ö.E. inte haft tjänstgöringshinder och skulle anses ha stått till kommunens förfogande är det inte utrett att han skulle ha haft beredskap i den omfattning som förbundet gjort gällande. Några belopp avseende ekonomiskt skadestånd för utebliven lön kan därför inte vitsordas som skäligen i sig.

DOMSKÄL

Twisten

Ö.E. var deltidbrandförman i Ljusdals kommun. Den 21 mars 2001 genomgick Ö.E. ett för brandmansarbetet föreskrivet test, ett arbets-EKG, som dock måste avbrytas på grund av misstanke om att han hade ett hjärtfel. Efter utredning konstaterade en hjärtspecialist den 15 maj 2002 att Ö.E. inte hade något hjärtfel. Den 23 september 2002 genomförde han ett arbets-EKG utan anmärkning. Han sade upp sig från sin anställning med sista anställningsdag den 25 september 2002. Under tiden den 21 mars 2001 – den 25 september 2002 fullgjorde Ö.E. inte beredskaps- eller räddningstjänst och erhöll inte heller den ersättning som enligt kollektivavtalet BMD 01 skall utgå för sådan tjänst.

Den huvudsakliga tvistefrågan i målet gäller huruvida Ö.E. haft rätt till ersättning från kommunen under den tid han utreddes med anledning av det misstänkta hjärtfelet och fram till dess att han, strax efter det att ett nytt godkänt test genomförts, lämnade sin anställning. Avgörande för den bedömningen är om det under denna tid förelegat tjänstgöringshinder eller om Ö.E. utan grund blivit avstängd från tjänstgöring. För det fall han skulle anses avstängd uppkommer frågan om han varit berättigad till skadestånd från kommunen under hela eller del av den nämnda perioden motsvarande vad han skulle ha erhållit om han varit i tjänst, samt om kommunen brutit mot förhandlingsskyldigheten enligt 11 § MBL genom att inte förhandla innan beslutet om avstängning fattades.

Kommunens inställning i tvisten är i korthet följande. Ö.E. har, efter det att han fått avbryta testet, anmält tjänstgöringshinder eller i vart fall uttryckt sig

eller uppträtt på ett sådant sätt att kommunen uppfattat att tjänstgöringshinder förelegat och han har därefter inte anmält att tjänstgöringshindret upphört. Ö.E. har på grund av tjänstgöringshindret inte fullgjort beredskapstjänst under den aktuella perioden och någon ersättning skall därmed inte utgå. Om domstolen skulle finna att tjänstgöringshinder inte har förelegat är Ö.E. ändå inte berättigad till ersättning eftersom han inte fullgjort beredskaps- eller räddningstjänst under den aktuella perioden. Kommunen har inte fattat något beslut om avstängning av Ö.E. och någon förhandlingsskyldighet har därför inte funnits.

Förbundets inställning i tvisten är i korthet följande. Ö.E. har inte anmält tjänstgöringshinder, utan kommunen har avstängt Ö.E. från tjänstgöring. Avstängningen har skett utan att kommunen dessförinnan har förhandlat med förbundet. Det har inte heller förelegat tjänstgöringshinder eftersom Ö.E. i egenskap av förman inte haft till uppgift att utföra rök- och kemdykning eller andra fysiskt ansträngande arbetsuppgifter. Det har funnits arbetsuppgifter som inte är fysiskt ansträngande, vilka Ö.E. under den aktuella perioden hade kunnat utföra. Ö.E. har därför rätt till skadestånd motsvarande de ersättningar han skulle ha varit berättigad till om han hade tjänstgjort under hela utredningstiden och fram till dess han lämnade anställningen. I vart fall är han berättigad till skadestånd motsvarande de ersättningar han skulle ha varit berättigad till från och med den 16 maj 2002, då det eventuella tjänstgöringshindret undanröjts, och fram till dess han lämnade anställningen.

Utredningen i målet

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på kommunens begäran hållits vittnesförhör med företagsläkaren T.N., räddningschefen S.O. och ställföreträdande räddningschefen P.N. På förbundets begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med Ö.E. Båda parter har åberopat skriftlig bevisning.

Har tjänstgöringshinder förelegat under utredningstiden?

Parterna i målet är ense om att det enligt kollektivavtalet BMD 01 utgår ersättning till en deltidsbrandman endast under förutsättning att denne faktiskt fullgör beredskaps- och räddningstjänst. Brandmannen är enligt § 6 i avtalet skyldig att tjänstgöra om inte tjänstgöringshinder föreligger. Tjänstgöringshinder skall anmälas, och det skall likaså anmälas när hindret har upphört. Den som inte fullgör tjänstgöring på grund av sådant tjänstgöringshinder som avses i § 6 i BMD 01 har alltså inte heller rätt till ersättning enligt kollektivavtalet. Den utredning som förebringats i målet ger inget besked om den närmare innebörden av begreppet tjänstgöringshinder. Av ordalydelsen i § 6 kan endast utläsas att tjänstgöringshinder kan utgöras av "sjukdom eller annat förhållande". Det har framgått av utredningen i målet att tjänstgöringshinder kan vara varje förhållande som arbetsgivaren bedömer som en giltig orsak till frånvaro från arbetet. Man kan inte utesluta att ett tjänstgöringshinder, t.ex. vid sjukdom, kan bestå under lång tid.

Avgörande för Ö.E:s rätt till ersättning är således om det i hans fall kan anses ha förelegat tjänstgöringshinder i kollektivavtalets mening. Arbetsdomstolen behandlar först frågan om det under den tid då Ö.E:s misstänkta hjärtfel utreddes har förelegat tjänstgöringshinder.

Det är ostridigt mellan parterna att företagsläkaren T.N. den 21 mars 2001 avbröt Ö.E:s arbets-EKG på grund av misstanke om hjärtfel och att Ö.E. med anledning därav tog kontakt med kommunen. Parterna har dock olika uppfattningar om vad Ö.E:s kontakt med kommunen innebar. Kommunen har därvid, som domstolen uppfattat saken, gjort gällande att Ö.E. har anmält att tjänstgöringshinder förelegat. Enligt förbundet har Ö.E. vid detta tillfälle endast informerat kommunen om resultatet av hälsoundersökningen. Arbetsdomstolen återkommer till frågan om denna kontakt innebar en sådan anmälan som avses i kollektivavtalet BMD 01. Det som nu skall behandlas är frågan om den bedömning som företagsläkaren gjorde den 21 mars 2001 innebar att det i realiteten förelåg tjänstgöringshinder för Ö.E. från denna tidpunkt. Kommunen är av uppfattningen att så var fallet eftersom Ö.E. enligt gällande föreskrifter om rök- och kemdykning samt kommunens egna normer inte kunde ha beredskap och delta i uttryckningar. Förbundet har anfört att Ö.E. som förman utfört varken rök- och kemdykning eller annat fysiskt ansträngande arbete samt att det i vart fall har funnits arbetsuppgifter som inte varit fysiskt ansträngande, vilka Ö.E. hade kunnat utföra. Enligt förbundets uppfattning har det saknats skäl för beslutet att Ö.E., enbart på grund av att han inte fått slutföra det aktuella testet, inte skulle få tjänstgöra, dvs. tjänstgöringshinder har inte förelegat.

Av de uppgifter som Ö.E. lämnat under förhöret med honom framgår bland annat följande. I samband med det avbrutna testet informerades han om att han inte blev godkänd för rök- och kemdykning och att han inte fick utsätta sig för tunga fysiska ansträngningar. Några förhållningsorder beträffande sitt heltidsarbete eller leverne i övrigt erhöll han inte. Han informerade kommunen om resultatet av läkarundersökningen, och fick till svar att de måste avvakta och se vad det rörde sig om. Han kände sig frisk och påstod

inte själv att han inte kunde fullgöra beredskapstjänst under utredningstiden. Han sjukskrev sig inte och gjorde inte någon sjuknämnan. Han tror att han skulle ha kunnat arbeta som brandman under utredningstiden, men var medveten om kommunens policy att en brandman som inte klarar testet med automatik blir avstängd från beredskapstjänst. Som förman utförde han emellertid inte rök- och kemdykning. – Det är riktigt att han under utredningstiden inte framförde några önskemål till kommunen om att få återgå i arbete eller föreslog att han kunde arbeta som brandförman med vissa restriktioner. – Han noterade inte att hans inkomst från kommunen innehöll sjuklön.

T.N. har berättat följande. Ö.E. arbets-EKG den 21 mars 2001 avbröts på grund av trötthet och hög pulsbelastning. Det hjärtfel som Ö.E. misstänktes lida av är allvarligt och kan vid psykisk eller fysisk belastning utlösa hjärtinfarkt med risk för plötslig död. Han förklarade det misstänkta hjärtfelet för Ö.E. och för arbetsledningen på kommunens räddningstjänst, och påpekade att det förelåg hinder för fysiskt ansträngande arbetsuppgifter, som t.ex. rök- och kemdykning. Med fysiskt ansträngande arbetsuppgifter menar han arbete vid vilket hjärtats arbetsfrekvens höjs, t.ex. att utföra tunga lyft, köra tunga bilar, klättra på stegar och bära skyddsutrustning. Han tror att han också informerade både Ö.E. och arbetsledningen om att Ö.E. även borde avhålla sig från psykiskt ansträngande arbetsuppgifter. Han är dock säker på att han nämnde att det var olämpligt att Ö.E. sysselsattes med uttrykningsarbete, i vilket både fysiskt och psykiskt ansträngande arbetsuppgifter ingår. Han förklarade för Ö.E. att det förelåg en allvarlig risk för dennes hälsa och att Ö.E. borde ta det lugnt till dess utredningen genomförts. En person med det misstänkta hjärtfelet bör fortsätta sitt normala vardagsliv, men undvika toppbelastningar. Han sjukskrev inte Ö.E. eftersom han ansåg att Ö.E. kunde fortsätta att arbeta i sin huvudanställning som försäljare. – Det är osäkert om det hade varit möjligt för kommunen att påbörja rehabiliteringsinsatser under utredningstiden och innan man antingen hade konstaterat vad för slags hjärtfel Ö.E. led av eller det hade utslutits att han led av ett hjärtfel.

P.N. har berättat följande. Det var för att värna om Ö.E. som kommunen betraktade honom som sjuk i och med att han den 21 mars 2001 meddelade att testet hade avbrutits på grund av det misstänkta hjärtfelet. Han uppfattade det som att Ö.E. var orolig för sin hälsa och att Ö.E. även själv betraktade sig som sjuk. Ö.E. gjorde inte under utredningstiden anspråk på att få återinträda i tjänst, utan ville avvakta resultatet från utredningen.

S.O. har berättat följande. Han uppfattade det som att Ö.E. gjorde en sjuknämnan när denne meddelade att testet hade avbrutits. Ö.E. sade inte att han kunde fortsätta att arbeta som deltidsbrandförman under utredningstiden och framförde inte heller önskemål om att återinträda i tjänst. Ö.E. mottog utbetalning av sjuklön utan invändning.

Av de uppgifter som nu redovisats framgår att företrädare för räddningstjänsten, sedan de informerats om det avbrutna testet, konstaterat att Ö.E. tills vidare inte fick rök- och kemdyka. De har också informerats om det

olämpliga i att Ö.E. deltog i utryckningsarbete och funnit att tjänstgöringshinder förelåg. Ö.E. har av kommunen betraktats som sjuk och han har också erhållit sjuklön. Det kan här inskjutas att såvitt framgår av utredningen har Ö.E. sedan sjuklöneperioden gått till ända inte sjukanmälts till försäkringskassan. Det har upplysts om att även om så hade varit fallet skulle sjukpenning inte ha betalats ut på grund av bisysslans/deltidsarbetets ringa omfattning.

Av Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om rök- och kemdykning (AFS 1995:1) framgår bl.a. att den som rök- eller kemdyker skall vara fullt frisk och ha god fysisk arbetsförmåga samt kunna arbeta lugnt i svåra situationer (4 §). Det framgår vidare att den som vid sådan läkarundersökning som skall genomföras enligt föreskrifterna företett sjuklighet eller svaghet som innebär ökad risk för ohälsa eller olycksfall vid rök- och kemdykning inte får sysselsättas med sådant arbete, samt att den som vid bestämning av fysisk arbetsförmåga inte kan prestera minst vissa angivna tider och belastningar under vissa angivna provförutsättningar normalt inte får rök- och kemdyka (6 – 7 §§). Mot bakgrund av dessa bestämmelser och företagsläkarens uppgifter om det avbrutna testet den 21 mars 2001 hade kommunen därför rätt att utgå från att Ö.E. inte kunde användas som rök- och kemdykare under utredningstiden. Förbundet är i det avseendet inte heller av någon annan uppfattning.

Frågan är då om det förhållandet att Ö.E. inte fick rök- och kemdyka i sig innebar att tjänstgöringshinder förelåg. Enligt kommunen är det nödvändigt att alla brandmän som ingår i kommunens beredskapsstyrka kan rök- och kemdyka. Kommunen har till stöd för sin uppfattning hänvisat till de föreskrifter för brandmansarbetet som finns nedtecknade i dokumentet ”Normer och rutiner vid Ljusdals kommuns räddningstjänst”, och som har beslutats efter samråd med de fackliga organisationerna. Dessa normer och rutiner innebär bl.a. att kommunen ställer krav på att alla som ingår i deltidsstyrka skall uppfylla de nyss nämnda föreskrifterna angående rökdykning och att den som inte klarar föreskrivna tester inte får ingå i beredskapsstyrka. Det anges att normerna syftar till att minimera riskerna för brandpersonalen samt att säkerställa en hög kvalitet vid insats.

Förbundet har hävdats att kommunens policy att all brandpersonal måste godkännas för rök- och kemdykning för att kunna ingå i beredskapsstyrka leder till det obilliga resultatet att det med automatik anses föreligga tjänstgöringshinder för en deltidsbrandförman om brandmannen inte får rök- och kemdyka, att brandmannen därmed går miste om sin inkomst från deltidsanställningen samt att kommunen i egenskap av arbetsgivare helt blir befriad från sitt rehabiliteringsansvar. Enligt förbundet utgör policyn inte ett kollektivavtal utan är ett beslut fattat av kommunen, om än efter samråd med de fackliga organisationerna.

Parterna i målet har inte närmare uppehållit sig vid frågan huruvida kommunens policy utgör ett kollektivavtal eller inte, och domstolen saknar underlag för att ta ställning i den frågan. Det får emellertid anses vara av betydelse för bedömningen av policyns innehåll att den har utformats efter samråd med

berörda fackliga organisationer, däribland förbundet. Handlingen i fråga har också undertecknats av företrädare för dels kommunen, dels de fackliga organisationerna. Vad domstolen har att bedöma är om de krav som policyn uppställer kan anses sakligt motiverade, se AD 2002 nr 32, jfr AD 1991 nr 27. Arbetsdomstolen har i det förstnämnda rättsfallet som gällde uppsägning av en heltidsanställd brandman som inte klarat de för rök- och kemdykning aktuella testerna uttalat bl.a. följande.

Arbetsdomstolen kan dock konstatera att räddningstjänstens krav på att alla hel- och deltidsanställda brandmän skall kunna delta i rök- och kemdykning är uppställt med hänsyn till de krav som ställs på räddningstjänsten när det gäller att genomföra räddningsinsatser på ett snabbt, effektivt och säkert sätt. Mot den bakgrunden kan kravet på att alla brandmän i en utryckningsstyrka skall kunna delta i rök- och kemdykning enligt domstolens mening inte åsidosättas med mindre än att kravet framstår som obefogat.

För att ta ställning till huruvida det av kommunen uppställda kravet kan anses obefogat och kan åsidosättas övergår Arbetsdomstolen till vad som i målet framkommit beträffande arbetets organisation och förekomsten av andra arbetsuppgifter som Ö.E. skulle ha kunnat utföra.

Förbundet har i detta hänseende gjort gällande följande. Ö.E. var förhindrad att utföra fysiskt ansträngande arbetsuppgifter, men i egenskap av förman har han inte haft att utföra sådana arbetsuppgifter. I vart fall har det funnits icke fysiskt ansträngande arbetsuppgifter som brandmän vanligtvis utför, vilka Ö.E. har kunnat utföra. Förbundet har gett exempel på sådana arbetsuppgifter. Räddningsstyrkorna torde, med hänsyn till att de är relativt stora, utan större problem ha kunnat organiseras på ett fungerande sätt även om en förman varit förhindrad att utföra fysiskt ansträngande arbetsuppgifter. Ö.E. har själv, som domstolen redovisat ovan, berättat att han känt sig frisk och tror att han skulle ha kunnat fullgöra beredskap under utredningstiden.

S.O. har berättat följande. Det är kommunens målsättning att räddningsstyrkorna skall bestå av bl.a. två utbildade förmän. Vid utryckning är det emellertid endast en av dem som formellt sett har förmansrollen. Ö.E. och andra förmän har därför kunnat tilldelas vanliga brandmanssysslor under tjänstgöring. – Det förekommer arbetsuppgifter som brandmän utför som inte är fysiskt ansträngande. En del av de icke fysiskt ansträngande arbetsuppgifter som förbundet har angett, t.ex. att ta hand om skadade personer, är formellt sett inte arbetsuppgifter för brandmän, även om de i ett inledningsskede kan komma att utföras av brandpersonal. Kommunen kan dock inte med hänsyn till mångfalden av utryckningsuppdrag garantera att en brandman eller brandförman inte skall behöva anstränga sig fysiskt. Vid utryckning kan alla som ingår i utryckningsstyrkan i ett första skede behöva anstränga sig maximalt. Även om förmannen är chef och skall leda gruppen, kan denne behöva utföra fysiskt ansträngande arbetsuppgifter. Även förmän kan komma att utföra rök- och kemdykning. På en olycksplats finns det dessutom en räddningsledare som har det övergripande ansvaret och därför kan även en förste förman i ett inledningsskede komma att utföra vanliga brandmanssysslor.

Arbetsdomstolen finner att det av utredningen i målet i denna del framgår följande. Det är genom T.N:s berättelse, som det inte finns anledning att ifrågasätta, utrett att han i nära anslutning till att Ö.E:s test avbröts den 21 mars 2001 gjort bedömningen att det under tiden för utredningen av Ö.E:s misstänkta hjärtfel dels förelåg hinder för psykiskt och fysiskt ansträngande arbetsuppgifter, dels var olämpligt att Ö.E. sysselsattes med utryckningsarbete. Han har underrättat Ö.E. och kommunen om sin bedömning, i vart fall avseende hindret beträffande fysiskt ansträngande arbetsuppgifter som rök- och kemdykning och beträffande det olämpliga i att Ö.E. deltog i utryckningsarbete. Ö.E:s deltidsanställning som brandförman har i huvudsak bestått av beredskapstjänstgöring för att kunna delta i utryckningsarbete. Enligt S.O. har det inte med hänsyn till räddningstjänstens storlek varit möjligt att garantera att en brandman enbart tilldelas uppgifter som inte är fysiskt ansträngande vid de utryckningar av skilda slag som det kan bli fråga om. Det har inte påståtts att det funnits några arbetsuppgifter utöver utryckningsarbetet, som t.ex. förebyggande arbete, för deltidsbrandmän inom räddningstjänsten.

Arbetsdomstolen finner med hänsyn till vad som nu sagts att det får anses utrett att kommunen har haft rätt att utgå från att det av medicinska skäl varit direkt olämpligt för Ö.E. att under tiden som det misstänkta hjärtfelet utreddes ingå i beredskapsstyrka och utföra de arbetsuppgifter som skulle kunna komma att krävas av en brandman eller brandförman i utryckningstjänst. Domstolen har vid den bedömningen tagit hänsyn till de krav som kommunen enligt sin policy ställer på att samtliga brandmän i utryckningsstyrkan skall kunna delta i rök- och kemdykning. Den utredning som lagts fram i målet kan inte anses visa att det kravet är obefogat och därför kan åsidosättas. Det får således anses att det under utredningstiden har förelegat tjänstgöringshinder för Ö.E.

Eftersom tjänstgöringshinder förelegat har Ö.E. inte varit berättigad till sådana ersättningar som han skulle ha fått om han hade fullgjort beredskaps- eller räddningstjänst. Kommunens talan vad avser perioden fram till den 15 maj 2002 skall således bifallas. Detta innebär också att förbundets förstahandsyrkande avseende ekonomiskt skadestånd skall ogillas.

Har Ö.E. den 21 mars 2001 till kommunen anmält att tjänstgöringshinder förelegat eller har han avstängts från arbete?

Ö.E. har efter det att testet den 21 mars 2001 avbrutits meddelat kommunen om resultatet av hälsoundersökningen. Kommunen fick även, vilket framgår av T.N:s berättelse, besked om att Ö.E. under utredningstiden inte fick rök- och kemdyka eller utföra andra fysiskt ansträngande arbetsuppgifter samt att det var olämpligt att Ö.E. deltog i utryckningsarbete. Företrädare för kommunen har uppfattat det som att Ö.E. därigenom anmälde att tjänstgöringshinder som avses i kollektivavtalet BMD 01 förelåg, eller att han i vart fall uttryckt sig eller uppträtt på ett sådant sätt att kommunen uppfattat hans besked som att det förelegat sådant tjänstgöringshinder.

Förbundet har förnekat att någon sådan anmälan skulle ha skett. Ö.E. själv har uppgett att han endast informerade om resultatet av läkarundersökningen.

Att kommunen har uppfattat Ö.E. på det av kommunen angivna sättet vinner stöd av det förhållandet att kommunen, utan invändning från Ö.E., betalade ut sjuklön till Ö.E. samt att denne under utredningstiden inte framfört några önskemål om att få återgå i arbete.

Arbetsdomstolen finner, mot bakgrund av den bedömning som nyss gjorts i fråga om kommunens krav på den som ingår i beredskapsstyrka, utrett att det besked Ö.E. lämnade till kommunen den 21 mars 2001 får anses ha innefattat en sådan anmälan om tjänstgöringshinder som avses i § 6 BMD 01.

Kommunen har således mottagit en anmälan om tjänstgöringshinder på grund av hälsoskäl, samt på grundval av informationen från läkaren T.N. och Ö.E. själv gjort den bedömningen att Ö.E. inte kunde ingå i beredskapsstyrka så länge hindret förelåg samt betalat ut sjuklön. Enligt Arbetsdomstolens bedömning kan kommunen därigenom inte anses ha fattat ett sådant beslut som skulle ha föregåtts av förhandling med förbundet. Kommunen har således inte brutit mot den primära förhandlingsskyldigheten i 11 § MBL. Förbundets yrkande om allmänt skadestånd för brott mot förhandlingsskyldigheten skall därför ogillas.

Är Ö.E. berättigad till ekonomiskt skadestånd för tiden efter den 15 maj 2002?

Kommunen har hävdatt att tjänstgöringshinder förelagat även för tiden efter den 15 maj 2002 och att Ö.E. i vart fall inte gjort någon anmälan enligt § 6 BMD 01 om att sådant hinder upphört. Enligt förbundet har kommunen den 15 maj 2002 fått besked av Ö.E. om att denne inte led av något hjärtfel och det har från den dagen inte funnits några medicinska hinder för honom att arbeta som brandman.

Vad beträffar händelseförloppet från och med den 15 maj 2002 har följande framkommit.

Ö.E. har berättat följande. En läkare vid Ljusdals sjukhus friskförklarade honom den 15 maj 2002. Detta meddelade han kommunen, förmodligen genom P.N., samma vecka. Han är relativt säker på att han i samband därmed även meddelade att han var disponibel för tjänstgöring igen. Utredningen av det misstänkta hjärtfelet hade pågått lång tid och han var därför tvungen att utföra ett nytt test för att kunna återinträda i tjänst. Testet skulle göras på Hudiksvalls sjukhus. Han ringde och bokade tid, men det drog ut på tiden innan han fick genomföra testet. Först den 23 september 2002 genomförde han ett godkänt test och meddelade kommunen att han kunde återgå i tjänst. Det var relativt omgående därefter inlagt en övning som ingår i de interna testerna, vilken består av en rökövning under relativt tuffa förhållanden. Han blev kallad av S.O. att delta i övningen, men valde i stället att säga upp sin anställning.

T.N. har berättat följande. I maj 2002 gav han Ö.E. ett klart besked, förmodligen per telefon, om att det tidigare misstänkta hjärtfelet kunde uteslutas. Han är osäker, men tror att han även informerade kommunen om detta.

P.N. och S.O. har samstämmt berättat följande. Ö.E. berättade under försommaren 2002 att det enda som återstod av utredningen var ett avslutande arbets-EKG, som skulle genomföras på Hudiksvalls sjukhus före sommaren 2002. Varken Ö.E. eller T.N. meddelade kommunen att Ö.E. hade blivit friskförklarad i maj 2002. Det avslutande testet blev av någon anledning uppskjutet till september 2002. S.O. har tillagt följande. Ö.E. utförde det sista testet den 23 september 2002, men meddelade inte i enlighet med deras överenskommelse resultatet till honom. Han kontaktade Ö.E. per telefon den 24 september 2002 och fick besked om att Ö.E. hade klarat testet. Han beordrade Ö.E. tillbaka till arbete på dennes ordinarie beredskapsvecka. Ö.E. arbetade dock mycket i Sundsvall i sin huvudanställning och begärde två dagars betänketid för att överväga om han skulle säga upp sin deltidsanställning i kommunen. Ö.E. sade därefter upp sin anställning.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning. Om tjänstgöringshinder förelegat enligt § 6 BMD 01 är en brandman enligt samma bestämmelse skyldig att omedelbart göra anmälan när brandmannen åter kan träda i tjänstgöring. Även om Ö.E. inte själv ansett att tjänstgöringshinder förelåg måste han ha förstått att det var kommunens uppfattning att så var fallet, och att han därför var skyldig att göra en sådan anmälan för att han skulle kunna återgå i tjänst. För det fall han betraktade sig som avstängd borde han likaledes ha meddelat kommunen att han från och med den 15 maj 2002 kunde återgå i tjänst. Varken Ö.E. eller T.N. har emellertid med bestämdhet kunnat påstå att de informerat kommunen om att det den 15 maj 2002 konstaterats att Ö.E. inte led av det tidigare misstänkta hjärtfelet. S.O. och P.N. har berättat att de inte mottagit något sådant besked. Arbetsdomstolen finner därför att förbundet inte kan anses ha visat att kommunen mottagit denna information. Det är dock ostridigt mellan parterna att Ö.E. i maj 2002 meddelade kommunen att det enda som återstod av utredningen var ett avslutande arbets-EKG. Frågan är om kommunen borde ha uppfattat denna information som en anmälan om att tjänstgöringshinder upphört.

Som Arbetsdomstolen konstaterat tidigare kan kommunens krav på att alla brandmän i en utryckningsstyrka skall kunna rök- och kemdyka inte anses obefogat. För att Ö.E. skulle kunna återgå i arbete och ingå i beredskapsstyrka måste han därför först klara föreskrivna tester. Först efter det att Ö.E. genomgått ett avslutande arbets-EKG kunde därför tjänstgöringshindret upphöra. Det får enligt domstolens mening accepteras att kommunen bedömt saken på detta sätt, och således inte uppfattat Ö.E:s besked som en anmälan om att tjänstgöringshinder upphört. Det borde rimligtvis inte heller behöva dröja någon längre tid från resultatet av utredningen om det misstänkta hjärtfelet till att de test avklarats som behövdes för att Ö.E. skulle kunna återgå i tjänst. I detta fall blev det dock fråga om en period om drygt fyra månader. Det avslutande arbets-EKG som Ö.E. skulle genomgå har enligt parternas samstämmiga uppgifter flyttats framåt i

tiden, till efter sommaren 2002, eller närmare bestämt till den 23 september 2002. Det har inte förebringats någon utredning om vad som föranledde förskjutningen. Förbundet har dock inte ens påstått att Ö.E. motsatt sig att tidpunkten ändrades eller att kommunen skulle kunna lastats för att han inte fick möjlighet att genomföra testet förrän i september. Ö.E:s tjänstgöringshinder kan därför inte anses ha upphört förrän Ö.E. genomgått sitt avslutande arbets-EKG utan anmärkning, dvs. efter den 23 september 2002. Kommunen fick enligt S.O. del av det godkända resultatet först dagen efter, och uppmanade då omgående Ö.E. att återgå i tjänst. Denne valde då att själv säga upp sin deltidsanställning i kommunen med sista anställningsdag den 25 september 2002.

Eftersom tjänstgöringshinder således får anses ha förelegat även från och med den 16 maj 2002 och fram till dess kommunen fått besked om godkänt test, dvs. dagen innan anställningen upphörde, kan inte heller förbundets andrahandsyrkande vad gäller ekonomiskt skadestånd bifallas.

Sammanfattning och rättegångskostnader

Arbetsdomstolen konstaterar sammanfattningsvis att det förelegat tjänstgöringshinder för Ö.E. under tiden från och med april 2001 till dess att han slutade sin anställning i kommunen på grund av egen uppsägning och att Ö.E. därför inte är berättigad till de ersättningar som han enligt § 6 kollektivavtalet BMD 01 skulle ha haft om han hade varit i tjänst. Det av kommunen i första hand framställda fastställelseyrkandet skall därför bifallas på sätt som framgår av domslutet, medan förbundets yrkanden avseende ekonomiskt skadestånd skall avslås. Eftersom det förelegat tjänstgöringshinder kan kommunen inte anses ha avstängt Ö.E. från arbete. Förbundets yrkande om allmänt skadestånd för brott mot förhandlingsskyldigheten skall därför avslås.

Med hänsyn till utgången i målet skall förbundet förpliktas ersätta kommunen för dess rättegångskostnader. Vad kommunen har yrkat får enligt Arbetsdomstolens mening anses skäligt.

DOMSLUT

1. Arbetsdomstolen fastställer att deltidsbrandförmanen Ö.E. på grund av tjänstgöringshinder under tiden april 2001 – 25 september 2002 inte är berättigad till de ersättningar som han enligt kollektivavtalet BMD 01 skulle ha haft om han varit i tjänst.
2. Arbetsdomstolen ogillar Brandmännens Riksförbunds talan i dess helhet.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Brandmännens Riksförbund att till Ljusdals kommun utge ersättning för dess rättegångskostnader med etthundratrettioåttatusentrehundrafemtiofyra (138 353) kr, varav 107 918 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Inga Åkerlund, Per Virdesten, Siv Kimbré, Göran Gräslund, Agnes Günther, Anders Tiderman och Hans Wahlström. Enhälligt.

Sekreterare: Catrine Björkman